

Κείμενα Νεοελληνικής ΛογοτεχνίαςΘεματική ενότητα: «Οικουμενικές αξίες και Λογοτεχνία»

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κείμενα προς συνανάγνωση – συνεξέταση	
Έριχ Μαρία Ρεμάρκ, Ουδέν νεώτερον από το δυτικόν μέτωπον (απόσπασμα) (Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, Γ' Γυμνασίου, σσ. 41-42)	Γιάννης Μαγκλής, “Γιατί”

Ερωτήματα προς επεξεργασία

1. Σε τι είδους εποχή διαδραματίζονται τα περιστατικά των δύο κειμένων; Ποιοι δείκτες (λέξεις, εκφράσεις...) του κειμένου μάς το δείχνουν;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. α) Πού αποδίδει καθένας από τους δύο ήρωες των κειμένων την παρόρμησή του να σκοτώσει;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2 β) Τι τους κάνει να μετανιώσουν για την παρόρμηση αυτή στη συνέχεια;

.....

.....

.....

.....

.....

3. Παρατηρήστε την κίνηση του χρόνου στα δύο αποσπάσματα και εξηγήστε τη σημασία που έχει η προβολή στο μέλλον. Πώς αυτή η μετατόπιση εξυπηρετεί τον αντιπολεμικό στόχο κάθε συγγραφέα;

.....

.....

.....

.....

.....

4. Ποιο από τα δύο πρόσωπα παρουσιάζεται τραγικότερο στα δύο αποσπάσματα και γιατί;

.....

.....

.....

.....

5. Και στα δύο κείμενα ακούμε τη φωνή ενός αφηγητή. Σε ποιο γραμματικό πρόσωπο γίνεται η αφήγηση στο κείμενο του Ρεμάρκ και σε ποιο στο κείμενο του Μαγκλή; Τι πετυχαίνουν οι δύο συγγραφείς επιλέγοντας αυτό τον τύπο αφήγησης για να παρουσιάσουν τις ιστορίες τους; (ή Η επιλογή αυτή των συγγραφέων επηρεάζει τον τρόπο που «συμπάσχετε» ως αναγνώστες στην κάθε ιστορία; Να το αιτιολογήσετε.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Το πρώτο κείμενο είναι γραμμένο από έναν Γερμανό συγγραφέα, ενώ το άλλο από Έλληνα. Πιστεύετε ότι η αξία των μηνυμάτων τους είναι σημαντική μόνο για τους γερμανούς ή τους Έλληνες αναγνώστες αντίστοιχα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Για ποιο θέμα μιλάνε τελικά και τα δύο κείμενα; Πώς θα τα αποκαλούσατε με κριτήριο το περιεχόμενό τους; Ποιες αξίες πολλαπλασιάζουν μέσα μας τέτοια έργα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Στο τέλος του αποσπάσματος από το μυθιστόρημα του Ρεμάρκ βλέπουμε τον νεαρό γερμανό φαντάρο να ταυτίζεται με τη ζωή του γάλλου στρατιώτη που σκότωσε «για να σώσει τον εαυτό του». Να το σχολιάσετε, αφού διαβάσετε και το ακόλουθο παράθεμα από το μυθιστόρημα του Έρνεστ Χέμινγκουαϊν, Για ποιον χτυπά η καμπάνα (1940): [το παράθεμα ανήκει στον Άγγλο ποιητή και ιερέα Τζον Ντον, 1572-1631]:

«[...] Κάθε ανθρώπου ο θάνατος λιγοστεύει εμένα τον ίδιο, γιατί είμαι ένα με την Ανθρωπότητα. Κι έτσι ποτέ σου μη στέλνεις να ρωτήσεις για ποιον χτυπά η καμπάνα. Χτυπάει για σένα».

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. «Ο πόλεμος είναι μία Κίρκη που μεταμορφώνει τους ανθρώπους.». Θυμηθείτε ποια ήταν η Κίρκη στην Οδύσσεια του Ομήρου και έπειτα βρείτε σημεία στα κείμενα που τεκμηριώνουν την παραπάνω φράση.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Νομίζετε ότι οι ιδέες, οι αξίες που προβάλλει το καθένα από τα συνεξετασμένα κείμενα είναι αναγκαίες ή όχι για την κοινωνία σήμερα και γιατί; Ποιες στάσεις και συμπεριφορές επιβάλλουν αυτές οι αξίες στον άνθρωπο του 21ου αιώνα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Και τα δύο κείμενα είναι πεζογραφήματα. Ανήκουν, όμως, σε διαφορετικό είδος. Του Ρεμάρκ είναι μυθιστόρημα (εδώ έχουμε ένα μικρό απόσπασμά του), ενώ του Μαγκλή είναι διήγημα. Ας δοκιμάσουμε να καταλάβουμε τι είναι ένα διήγημα, προσέχοντας στο «Γιατί» τα εξής:

- Έχει μεγάλη ή μικρή έκταση;
- Έχει πολλούς ή λίγους ήρωες (πρόσωπα);
- Έχει πολλά, λίγα ή ένα επεισόδιο;
- Έχει ενότητα υπόθεσης, χώρου και χρόνου;

Κάθε απάντησή σας να την τεκμηριώνετε με αναφορά στο διήγημα του Μαγκλή.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Δημιουργική γραφή και ανάγνωση

Επιλέξτε μια από τις παρακάτω ασκήσεις:

1. Να συνεχίσετε την ιστορία στο *Ουδέν νεώτερον* του Ρεμάρκ επιλέγοντας δύο εκδοχές: ή (α) ότι ο γερμανός στρατιώτης έρχεται αντιμέτωπος με έναν γάλλο στρατιώτη, ο οποίος όμως δεν τον σκοτώνει, και γράφετε ή δραματοποιείτε έναν διάλογο μεταξύ τους τονίζοντας τα επιχειρήματα υπέρ της ζωής, ή (β) ότι ο νεαρός ήρωας επιστρέφει από το μέτωπο και επισκέπτεται το σπίτι του τυπογράφου που σκότωσε, οπότε γράφετε ή δραματοποιείτε τον διάλογο μεταξύ αυτού και της γυναίκας του νεκρού φαντάρου...
2. Να συγκρίνετε τις «συνέχειες» που εσείς δώσατε στην εξέλιξη των παραπάνω ιστοριών με την πραγματική συνέχεια στα ίδια τα βιβλία των συγγραφέων.
3. Να δημιουργήστε ένα δικό σας σκίτσο ή αφίσα με «αντιπολεμικό» θέμα.
4. Τα παρακάτω γνωμικά μιλούν για τον πόλεμο και την ειρήνη, το μίσος και την αγάπη. Δοκιμάστε να δημιουργήσετε ανάλογα δικά σας, με έννοιες που προκύπτουν από τα δύο κείμενα (έχθρα, αδελφοσύνη, ζωή, θάνατος κ.ά.)

Γ Ν Ω Μ Ι Κ Α

α. «Δεν γεννήθηκα για να μισώ, αλλά για να αγαπώ»

Σοφοκλής «Αντιγόνη»

β. «Τι κί αν του πολέμου το χορό χορεύω γονατιστός /ειρήνη σε λατρεύω»

Κωστής Παλαμάς

γ. «Αν είναι να παίξεις, παίξε με νόημα. Αν είναι να πολεμήσεις, πολέμα για να κτίσεις.»

Γ. Μολέσκης

5. Υποθέστε ότι η πράσινη γραμμή είναι το ποτάμι του Μαγκλή και γράψτε ένα διήγημα (τηρώντας τις προδιαγραφές του είδους) στο πνεύμα των κειμένων που μελετήσαμε (όπως αυτό της μαθήτριάς που ακολουθεί).

Διήγημα μαθήτριας

Ο Αντρέας κι ο Κεμάλ...

Ήταν μόλις 10 χρονών ο Αντρέας όταν ήρθε το μαύρο καλοκαίρι του 1974. Το μικρό χωριό του, από εστία κοινής συμβίωσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, μετατρέπεται σε σημείο διαχωρισμού. Το συρματοπλέγμα χωρίζει στα δυο το μικρό χωριουδάκι. Τα περισσότερα σπίτια του μικρού χωριού βρίσκονται μέσα στη νεκρή ζώνη. Το σπίτι του μικρού παιδιού βρίσκεται έξω από το συρματοπλέγμα, μέσα στην τουρκοκρατούμενη περιοχή.

Ο μικρός Αντρέας είναι τώρα 19 χρονών. Έχει τελειώσει το σχολείο και υπηρετεί στην Εθνική Φρουρά. Η οικογένειά του ζει στη Λάρνακα. Η μοίρα τον φέρνει να τοποθετηθεί στην "πράσινη γραμμή", στο εγκατελειμμένο χωριό του.

Το ελληνικό φυλάκιο χωρίζεται από το τουρκικό με μια νεκρή ζώνη, όχι μεγαλύτερου πλάτους από 50 μέτρα. Η σημαία με το μισοφέγγαρο κυματίζει πάνω από το δικό του σπίτι. Και αυτός βρίσκεται εκεί... Να αντικρίζει καθημερινά το σπίτι που γεννήθηκε και στέγασε τα παιδικά όνειρά του. Εκεί μπροστά του, νεκρά λια, τα σοκάκια και τα αλώνια όπου μεγάλωσε και έπαιζε με τους παιδικούς του φίλους, Έλληνες και Τούρκους.

Με το όπλο στο χέρι επανδρώνει το ελληνικό φυλάκιο που στεγάζεται στο σπίτι του παιδικού του φίλου, του Κεμάλ. Πόσες και πόσες φορές δεν έπαιξε στα δωμάτια του σπιτιού αυτού με τον παιδικό του φίλο! Πόσες φορές δεν τον φλέψε η Τουρκάλα μάνα του με λογής λογής γλυκιά! Τι να γίνεται άραγε ο Κεμάλ;

Οι ημέρες περνούν και ο Αντρέας εκεί στο φυλάκιο πιστός στο καθήκον. Στις απέραντες ώρες της μοναξιάς παρακολουθεί με τα κυάλια του τον "Εχθρό" απέναντί του. Σήμερα είναι ένα μελαγχρινό, γεροδεμένο παλικάρι. Αύριο είναι ένας ξανθομάλλης χοντρούτσικος στρατιώτης. Άνθρωποι σαν και μας, με τις έγνοιες και το όνειρά τους.

"Μα ποιο είναι αυτό το καστανό τουρκόπουλο που σήμερα στέκεται απέναντί μου; Δεν είναι δυνατό να είναι αυτός. Κι όμως... Αυτό το βλέμμα, αυτή την έκφραση δε θα μπορούσα ποτέ να την ξεχάσω. Ναι! Είναι ο Κεμάλ". Η καρδιά χτυπά δυνατά και η φωνή βγαίνει γεμάτη αγάπη.

- Κεμάαααα!!!

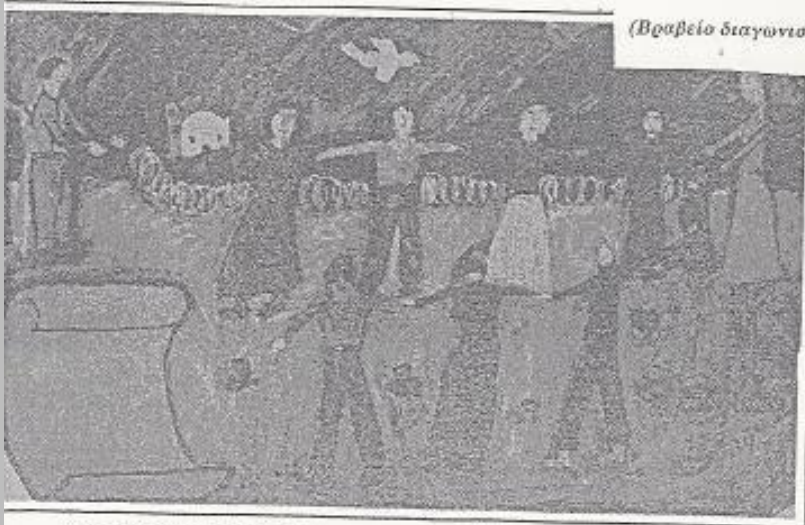
Μια σιωπή μερικών δευτερολέπτων ακολουθεί. Την απορία στο πρόσωπο του Τουρκοκύπριου διαδέχεται ένα πλατύ χαμόγελο και μια κραυγή χαράς.

- Αντρέεεεεε!!!

Τα βλέμματά τους διασταυρώνονται. Είναι βλέμματα γεμάτα αγάπη. Αφήνουν τα όπλα στη γη. Πετούν τα κράνη και πηδούν πάνω από τα συρματοπλέγματα. Σε ελάχιστα δευτερόλεπτα οι δυο "εχθροί" βρίσκονται αγκαλιασμένοι στο μέσο της νεκρής ζώνης. Οι σφαίρες που πέφτουν δε στέκονται ικανές να χωρίσουν τα δυο, άψυχα λια κορμά, που αγκαλιασμένα σωριάζονται στο μέρος όπου έκτισαν μαζί τα παιδικά τους όνειρα...

Σοφία Ευαγγέλου, Γ2

(Βραβείο διαγωνισμού διηγήματός Λογοτεχνικού Ομίλου)

"Ας δώσουμε τα χέρια για την ειρήνη..." (Ελένη Τούμπα, Α'9)